

Навчальна дисципліна: (нормативна)

Психологія

Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Вид навчально-методичного забезпечення:

Силабус курсу

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Рік навчання: 1, Семестр: 2

Кількість кредитів: 6

Викладач: канд. психол. наук **Ільїна Ніна Михайлівна**

Контактна інформація: email: svetochmira7@gmail.com

Тел.моб. 066-998-23-40

Кількість часу на вивчення

Лекцій	36
Практичних занять	36
Самостійна робота студента	108
Форма контролю	екзамен

Опис дисципліни

Психологія, як навчальна дисципліна, сприяє ґрунтовному засвоєнню основних закономірностей функціонування психіки та свідомості людини, психічних процесів, індивідуальних властивостей та станів, вікових закономірностей основних детермінант формування, розвитку та поведінки особистості; формування особистості дитини в процесі навчання й виховання.

Мета навчальної дисципліни: ґрунтовне засвоєння основ загальної психологічної грамотності; 2) набуття загальних і професійних компетенцій; 3) формування психологічної культури; 4) здатність вирішувати психолого-педагогічні проблеми становлення особистості, спілкування й діяльності в закладах освіти.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- 1) розкриття закономірностей розвитку і прояву психічної діяльності, її механізмів;
- 2) висвітлення специфіки психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу, підходи до періодизації психічного розвитку особистості та основні психологічні закономірності процесу навчання та виховання;
- 3) вироблення в студентів ряду умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізування особистісного та творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Дисципліна формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК 4. Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітньо-виховного процесу.

ФК 6. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного досвіду.

ФК 9. Здатність орієнтуватися в літературному процесі України та інших країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури здобувачів освіти, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК 12. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.

ФК 14. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (здобувачі освіти, учителі, батьки та ін.).

Дисципліна формує такі проєктовані результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 17. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН 18. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРН 20. Організовує освітньо-виховний процес у закладах освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРН 23. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

ПРН 24. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.

ПРН 23. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

ПРН 24. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з трьох змістових модулів,:

1 модуль: «Основи загальної психології».

2 модуль: «Основи вікової психології».

3 модуль: «Основи педагогічної психології».

Кожен з модулів є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якого передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Штрафні міри

Відпрацювання пропущеного заняття передбачає реферат (пропущена практична робота) та відпрацювання у позаурочний час.

Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Зокрема, самостійна робота студентів із зазначеного курсу передбачає:

- 1) виконання індивідуального проєкту на пропоновану тему;
- 2) написання рефератів на пропоновані теми.

Організація навчання

Види занять. Лекція-бесіда, передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання студентів з проблем курсу, міри їх готовності до сприйняття наступного матеріалу.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Самостійна робота студента (СРС) - це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Організаційні й навчальні обов'язки студентів:

- На практичні заняття приходити підготовленими, ознайомленими з ходом роботи.
- Не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися.
- Дотримуватись правил техніки безпеки й охорони праці.
- Дотримуватись тем навчальної дисципліни.
- Ставити запитання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмету та консультиватися з викладачем.
- Аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається з думкою викладача.
- Вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях у випадку їх недостатнього висвітлення на лекціях.
- У випадку незгоди із отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем;
- Вчасно здавати відповідні теми.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Теми лекцій

1	Предмет психології. Розвиток психіки у філогенезі. Поява свідомості.
2	Психічні процеси. Пам'ять, мислення, емоції.
3	Особистість у діяльності та спілкуванні.
4	Індивідуально-типологічні особливості особистості.
5	Предмет вікової та педагогічної психології. Закономірності психічного розвитку.
6	Особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку.
7	Психологія підлітка і юнака
8	Психологія навчання як розділ педагогічної психології.
9	Виховання як феномен педагогічної психології.
10	Психологія особистості вчителя і педагогічної діяльності як розділ педагогічної психології.

Теми практичних робіт

1	Загальна психологія як наука і навчальний предмет.
2	Методи психології.
3	Відчуття і сприйняття.
4	Психологія уяви.
5	Психологія волі.
6	Психологія діяльності.
7	Предмет і завдання вікової та педагогічної психології.
8.	Проблема вікової періодизації психічного розвитку.
9	Особливості психічного розвитку особистості в молодшому шкільному віці.
10	Особливості психічного розвитку в інтервалі 10 (11) – 13 (14) років.
11	Особливості становлення старшокласників.
12	Педагогічна психологія в системі наукового знання.
13	Закономірності навчання.
14.	Проблема учіння та начіння в педагогічній психології.
15	Особливості виховного впливу.
16	Особливості педагогічної діяльності.

Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Зокрема, самостійна робота студентів із зазначеного курсу передбачає:

- 3) виконання індивідуального проекту на пропонувану тему;
- 4) написання рефератів на пропонувані теми.

Літературні джерела

1. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 968 с.
2. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2016. 352с.
3. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. 3-тє вид, виправ. Суми: Університетська книга, 2010. 352 с.
4. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2005. 360 с.
5. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Просвіта, 2001. 416 с.
6. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія: підручник. Київ: Каравела, 2019. 464 с.

**Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання)
із дисципліни «Психологія»**

Система оцінювання результатів навчання ґрунтується на накопичуванні балів за виконання відповідних видів робіт.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- контроль за систематичністю виконання практичних завдань;
- контроль за рівнем засвоєння матеріалу, передбаченого на самостійне опрацювання, в тому числі за виконанням індивідуальних завдань.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни визначається на основі середньозваженого бала за національною шкалою і виставляється у відомість обліку успішності та ІНПС (заліковій книжці) за двома шкалами оцінювання: національною і ЄКТС. Середньозважений бал (Сб) із дисципліни визначається на основі:

- встановленого **вагового коефіцієнта (ВК)** дисципліни (дорівнює 1, що згідно з робочою навчальною програмою розподіляється окремо за кожний вид роботи, зокрема: ВК за практичні заняття дорівнює 0,5; МКР – 0,2; СРС – 0,3; екзамен – 0 (виставляється за результатом виконання всіх передбачених програмою завдань).
- середньоарифметичного значення оцінок, одержаних студентом за кожний вид роботи відповідно до робочої програми за національною шкалою (Таблиця) 1.

Система оцінювання навчальних досягнень студента на основі визначення середньозваженого бала

Аудиторна робота									Самостійна робота			Підсумковий контроль			
Поточний контроль на практичних заняттях №:									Модульні контрольні роботи			Екзамен			
1	2	3	4	5	6	...	9	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	
Вагові коефіцієнти: 0,5									0,2			0,3			0

Таблиця 1

Критерії оцінювання (КМНОСП)

№	Оцінка ECTS	Бали	5-бальна система
1	A	90-100	Відмінно
2	B	82-89	Добре
	C	74-81	
3	D	64-73	Задовільно
	E	60-63	
4	FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
5	F	1-34	незадовільно з перескладанням комісії

Відповідність шкал оцінювання (національної та європейської (ECTS))

Оцінка ECTS	Оцінка за 100 бальною шкалою	Середньозважений бал	Національна оцінка	Критерії оцінювання
1	2	3	4	5
A	90-100	4,51-5,00	Відмінно	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент відвідує лекційні та практичні заняття, виконує всі завдання для самопідготовки, за рекомендованою літературою й інструктивними матеріалами вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання, добирає й опрацьовує додаткові джерела з проблем

				курсу; виконує її у встановлений термін складає самостійну роботу. Студент володіє відповідною термінологією, самостійно осмислює теоретичний матеріал лекцій, доповнює його, використовуючи різні прийоми опрацювання науково-методичної літератури (конспект, план, тези, опорні матеріали, презентації), використовує набуті знання та уміння у розв'язанні проблемних завдань; самостійно виконує творчі практичні завдання. Здобувач вищої освіти уміє самостійно працювати з літературою, підбирати, аналізувати, систематизувати інформацію, повно її аргументовано робити висновки, уміє застосовувати психологічні знання, уміння і навички для прогнозування, аналізу та вирішення практичних питань. Вирізняється високим рівнем психологічної культури.
В	82-89	4,01-4,50	<i>Добре</i>	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Студент відвідує лекційні і практичні заняття, виконує всі завдання для самопідготовки до практичних занять; вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання, виконує її у встановлений термін здає самостійну роботу, звертаючись за консультацією до викладача. Студент має достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку; уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здобувач вищої освіти володіє психологічною термінологією, правильно дає визначення понять, явищ, визначає зв'язки між ними, виявляє інтерес до творчої роботи, але відчуває утруднення під час узагальнення матеріалу. Здобувач вищої освіти самостійно або звертаючись за консультацією до викладача, осмислює теоретичний матеріал лекцій, доповнює його, використовуючи різні прийоми опрацювання науково-навчальної літератури (конспект, план, тези, опорні матеріали), використовує його у розв'язанні проблемних завдань; виконує творчі практичні завдання за аналогію до опрацьованих колективно.
С	74-81	3,50-4,00	<i>Добре</i>	Студент має середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками. Правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими

				джерелами інформації; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію.
D	64-73	2,83-3,43	<i>Задовільно</i>	Студент має середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками. Знає більш як половину навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал; здатний з помилками і неточностями дати визначення психологічних понять, відтворити його з помилками та неточностями. Не виявляє стійкого інтересу до психологічних проблем.
E	60-63	2,51-2,75	<i>Задовільно</i>	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Студент знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях. У студента немає достатніх навичок самостійної роботи; відчуває утруднення з узагальненням матеріалу та висновками в екологічному контексті, поверхово цікавиться відповідною проблематикою. Вирізняється антропоцентричним типом поведінки.
FX	35-59	2,00-2,50	<i>Незадовільно</i>	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни. Студент відтворює менш як половину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, не має сформованих умінь та навичок. Виявляє байдуже ставлення до проблем раціонального природокористування та збереження біорізноманіття, вирізняється антропоцентричним типом поведінки.
F	1-35	0,00-1,99	<i>Незадовільно</i>	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни. Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними; може обрати правильний варіант відповіді (на рівні «так-ні»); може самостійно знайти відповідь у тексті підручника. Відсутня зацікавленість у збереженні навколишнього природного середовища. Спостерігається порушення екоетичних норм поведінки під час практико-орієнтованих форм занять.